

**Program upowszechniania wśród
rolników znajomości przepisów
ustawy o ochronie zwierząt
w województwie kujawsko-pomorskim
na rok 2023**

Toruń, 9 stycznia 2023 r.

I. Wstęp

Ustawodawca w art. 8 ust. 3 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (Dz. U. z 2022 r. poz. 572 z późn. zm.) postanowił, że zarządy województw zobowiązane są do przygotowania, a następnie wykonania programu upowszechniania znajomości przepisów ustawy wśród rolników przez wojewódzkie ośrodki doradztwa rolniczego. Wobec powyższego opracowano „Program upowszechniania wśród rolników znajomości przepisów ustawy o ochronie zwierząt w województwie kujawsko-pomorskim na rok 2023”. Głównym celem sporządzenia przedmiotowego programu jest poprawa warunków utrzymania zwierząt gospodarskich na terenie województwa kujawsko-pomorskiego oraz ograniczenie zjawiska niehumanitarnego traktowania zwierząt. Propagowana wiedza na temat aktualnych przepisów dotyczących ochrony zwierząt dotyczyć będzie zagadnień w zakresie postępowania, utrzymywania zwierząt (dobrostanu), transportu, uboju i uśmiercania zwierząt oraz zabiegów na zwierzętach. Program ten będzie wykonywany zgodnie z zapisami ww. ustawy przez Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie.

II. Charakterystyka rolnictwa w województwie kujawsko-pomorskim

Województwo kujawsko-pomorskie charakteryzuje się stosunkowo dobrymi warunkami rozwoju rolnictwa wynikającymi zarówno z uwarunkowań przyrodniczych, jak i społecznych. Rolnictwo w województwie kujawsko-pomorskim jest ważną dziedziną gospodarki, należy do najbardziej rozwiniętych i efektywnych w kraju. Powierzchnia ogólna województwa wynosi 17 971 km², co stanowi 5,7 % powierzchni Polski. Województwo nasze zamieszkuje 2 061,9 tys. osób tj. 5,46% mieszkańców kraju (stan na 31.12.2021 r.). Na wsi mieszka 41,4% ludności województwa. W województwie występuje duże zróżnicowanie gleb, przeważają gleby brunatne i bielcowe wytworzone z piasków i gliny. Czarne ziemie występują na Kujawach, mady w dolinie Wisły, a gleby bagienne w dolinie Noteci.

Według ostatecznych wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2020 województwo kujawsko-pomorskie zajmuje piąte miejsce pod względem wartości globalnej produkcji rolniczej (czwarte miejsce w produkcji roślinnej, piąte w produkcji zwierzęcej). W województwie kujawsko-pomorskim było 59,6 tys. gospodarstw rolnych zajmujących powierzchnię 1136,8 tys. ha. Pod względem powierzchni upraw oraz wielkości zbiorów wielu płodów rolnych oraz pod względem pogłowia zwierząt hodowlanych województwo kujawsko-pomorskie zajmuje czołowe miejsca w kraju. W 2020 r. pogłowie świń w województwie kujawsko-pomorskim stanowiło 9,7% krajowego pogłowia. Uplasowało to województwo na 4 miejscu w kraju, po województwie wielkopolskim (36,4%), mazowieckim (11,2%) i łódzkim (10,2%). Pogłowie bydła w województwie kujawsko-pomorskim w grudniu 2020 r. liczyło 507,3 tys. sztuk, co stanowiło 8,01% stada krajowego. Stawiało to województwo na 4 miejscu w Polsce, po województwie mazowieckim (17,99%), wielkopolskim (17,29%) i podlaskim (16,34%). W województwie 16,8 tys. gospodarstw rolnych posiada obory, tj. 28,1% ogółu gospodarstw rolnych w województwie (w Polsce mniej o 7,4%). Średnio na 1 gospodarstwo rolne z oborami przypadały 34 stanowiska dla bydła, czyli o 8 więcej niż w Polsce. W województwie kujawsko-pomorskim było 10,1 tys. gospodarstw rolnych z chlewniami, a na 1 takie gospodarstwo przypadało 130 stanowisk dla świń. Gospodarstw użytkujących specjalistyczne budynki inwentarskie do utrzymania zwierząt było w województwie 20,0 tys., co stanowiło 33,5% ogólnej liczby gospodarstw rolnych w województwie (w kraju 20,6%). Wśród gospodarstw posiadających

specjalistyczne budynki inwentarskie najczęściej było gospodarstw z oborami – 22,5% gospodarstw ogółem. Liczba obór stanowiła 7,3% obór w kraju. Gospodarstwa z chlewniami stanowiły 13,3% ogółu gospodarstw rolnych (w Polsce 4,3%). Liczba chlewni wyniosła 13,9% wszystkich budynków dla trzody chlewnej w kraju. (*Powszechny Spis Rolny 2020, Urząd Statystyczny w Bydgoszczy*).

Powyższe dane wskazują, że województwo kujawsko-pomorskie stanowi silne zaplecze dla przemysłu mięsnego, stąd wpływa konieczność prawnej ochrony środowiska naturalnego oraz ochrony zwierząt.

Pomimo poprawiającej się sytuacji jeśli chodzi o przestrzeganie praw zwierząt, nadal w niektórych gospodarstwach istotnym problemem jest brak spełniania obowiązujących standardów dobrostanu zwierząt, nie tylko zwierząt gospodarskich, ale również domowych i wolno żyjących. Dobrostan zwierząt dotyczy nie tylko hodowli i utrzymania zwierząt, zapewnienia im właściwej opieki weterynaryjnej, ale również ich transportu, uboju i humanitarnego uśmiercania. Przyczyną niedostosowania się gospodarstw są głównie względy ekonomiczne oraz konieczność zmiany świadomości postępowania wobec zwierząt. Każda poprawa warunków utrzymania wiąże się z dodatkowymi kosztami, które trudno odzyskać w postaci wyższej ceny produktu. Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie prowadzi wiele form prezentowania zagadnień zawartych w ustawie o ochronie zwierząt: szkolenia i doradztwo grupowe, doradztwo indywidualne, organizacja konkursów, wystaw i pokazów zwierząt oraz działalność wydawniczą. Przyjęty program konsoliduje oraz określi wszystkie działania podejmowane na rzecz ochrony zwierząt. Przedmiotowy program będzie realizowany w oparciu o cele długo- i krótkoterminowe.

III. Cele strategiczne programu

1. Cele długoterminowe

- 1) popularyzacja przepisów z zakresu ochrony zwierząt i zapewnienia dobrostanu;
- 2) poprawa jakości warunków sanitarnych przy skupie, obrocie, uboju i transporcie zwierząt gospodarskich;
- 3) podniesienie świadomości społecznej na temat konieczności prowadzenia badań weterynaryjnych i prowadzenia dokumentacji w gospodarstwie;
- 4) wyeliminowanie nieprawidłowości i naruszania zasad stwarzających zagrożenie dla zdrowia zwierząt;
- 5) ograniczenie, a następnie wyeliminowanie przypadków łamania praw zwierząt podczas transportu, w miejscach ich gromadzenia i uboju;
- 6) poprawa jakości środków żywienia zwierząt;
- 7) poprawa statusu zdrowotnego zwierząt gospodarskich;
- 8) stworzenie odpowiednich warunków zoohigienicznych w pomieszczeniach inwentarskich;
- 9) kształtowanie właściwego stosunku społeczeństwa do zwierząt i upowszechnianie wiedzy o odpowiedzialności człowieka za byt zwierząt domowych;
- 10) przeciwdziałanie przejawom przemocy i okrucieństwa wobec zwierząt domowych.

2. Cele krótkoterminowe

- 1) zwiększenie dostępności do informacji o konieczności ochrony zwierząt i zapewnienia im dobrostanu;
- 2) zwiększenie znajomości zasad identyfikacji i rejestracji zwierząt;
- 3) wyeliminowanie zagrożeń wynikających ze stosowania substancji szkodliwych w żywieniu zwierząt;
- 4) poszerzenie znajomości wymogów weterynaryjnych wśród rolników województwa kujawsko-pomorskiego;
- 5) zwiększenie dostępności do szkoleń dotyczących obowiązujących regulacji prawnych w zakresie ochrony zwierząt.

IV. Kierunki działań

- 1) Przeprowadzenie szkoleń dla rolników w zakresie spełnienia dobrostanu zwierząt gospodarskich oraz zwierząt domowych, głównie psów i kotów.
- 2) Informowanie rolników o obowiązkach wynikających z przepisów wykonawczych do ustawy o ochronie zwierząt dotyczących w szczególności: transportu, zarządzania, żywienia, minimalnych warunków utrzymania zwierząt (oświetlenie, wentylacja, obsada zwierząt, hałas, obsługa, mikroklimat, dostęp do paszy i wody), prowadzenia dokumentacji weterynaryjnej, hodowlanej oraz dotyczącej bezpieczeństwa żywności.
- 3) Doradztwo-wizytacja gospodarstw i udzielanie wskazówek dotyczących poprawy dobrostanu zwierząt.
- 4) Organizacja spotkań grupowych dotyczących utrzymania dobrostanu zwierząt.
- 5) Porady indywidualne na temat wymagań zawartych w ustawie o ochronie zwierząt.

V. Harmonogram realizacji programu na rok 2023

Lp.	Kierunek działań	Liczba działań	Termin realizacji	Wykonawca
1.	Szkolenia rolników w zakresie obowiązujących regulacji prawnych w ustawie o ochronie zwierząt, w tym: zasad przeprowadzania uboju z konieczności, norm i wymagań wzajemnej zgodności w gospodarstwie rolnym, wymagań dobrostanu zwierząt	9	2023 r.	Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie (KPODR)
2.	Porady indywidualne, informacje	wg potrzeb	2023 r.	KPODR Minikowo
3.	Lustracje w gospodarstwach	wg potrzeb	2023 r.	KPODR Minikowo
4.	Informowanie właściwych służb o rażących zaniedbaniach w utrzymaniu zwierząt	wg potrzeb	2023 r.	KPODR Minikowo

VI. Zakładane efekty programu

1. Przeszkolenie minimum 100 rolników z terenu województwa kujawsko-pomorskiego w zakresie obowiązujących regulacji prawnych w zapewnieniu dobrostanu zwierząt i konsekwencji ich nieprzestrzegania.

2. Rozpowszechnianie wśród minimum 100 rolników informacji o obowiązkach wynikających z przepisów ustawy o ochronie zwierząt.
3. Uświadomienie hodowcom zwierząt zależności między dobrostanem zwierząt, a jakością produktów rolnych.
4. Zmotywowanie rolników do konkretnych rozwiązań w budynkach inwentarskich w celu zapewnienia zwierzętom właściwych warunków utrzymania.
5. Uświadomienie rolników o konieczności podjęcia konkretnych działań w celu poprawy warunków utrzymania i zapewnienia opieki nad zwierzętami domowymi utrzymywanymi w gospodarstwie rolnym, głównie psami i kotami.
6. Ukształtowanie w społeczeństwie właściwego stosunku do zwierząt hodowlanych i domowych.

VII. Postanowienia końcowe

Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie do dnia 15 stycznia 2024 roku przedstawi Departamentowi Rolnictwa i Geodezji Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego sprawozdanie z realizacji Programu w roku 2023.